

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 204/06-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. júna 2006 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. A. L. a V. L., obaja bytom N., zastúpení advokátom JUDr. J. C., Advokátska kancelária, T., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV č. k. 22 C 95/04-35 z 13. októbra 2004 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Co 8/05-62 z 20. apríla 2005, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. A. L. a V. L. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. apríla 2006 doručená sťažnosť Ing. A. L. a V. L., obaja bytom N. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpení advokátom JUDr. J. C., Advokátska kancelária, T., v ktorej namietajú porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 C 95/04-35 z 13. októbra 2004 (ďalej aj „rozsudok z 13. októbra 2004“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 8/05-62 z 20. apríla 2005 (ďalej aj „rozsudok z 20. apríla 2005“).

Zo sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd 13. októbra 2004 rozhodol rozsudkom č. k. 22 C 95/04-35 tak, že návrh sťažovateľov na začatie konania o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke uzavretej so žalovanou 15. mája 2003 a notárskej zápisnice č. N 56/2003, Nz 36772/2003 spísanej 15. mája 2003 zamietol a súčasne im uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V rámci odôvodnenia tohto rozsudku okresný súd považoval za preukázané, že sťažovatelia a žalovaná pre prípad nesplnenia záväzku zo zmluvy o pôžičke uzavretej 15. mája 2003 mali dohodnutú zmluvnú pokutu vo forme sankčného úroku (čl. III predmetnej zmluvy), ktorá podľa súdu spĺňa podstatné náležitosti požadované v § 544 OZ, a to písomnú formu a jednoznačný spôsob určenia pre prípad nesplnenia zmluvného záväzku.

Krajský súd rozsudok z 13. októbra 2004 ako vecne správny v celom rozsahu potvrdil rozsudkom č. k. 10 Co 8/05-62 z 20. apríla 2005, v ktorom dospel k záveru, že dvojstranný právny úkon uzavretý medzi účastníkmi konania má všetky náležitosti podľa § 37 ods. 1, ako aj § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Formálny spôsob označenia majetkovej sankcie v tejto zmluve je podľa krajského súdu „*bezvýznamnou skutočnosťou*“, pretože práva a povinnosti vyplývajúce z uvedeného právneho úkonu možno vyložiť pomocou interpretačného pravidla ustanoveného v § 35 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa krajského súdu sťažovatelia v predmetnom konaní žiadnym spôsobom nepreukázali neplatnosť predmetného právneho úkonu podľa § 39 alebo iných ustanovení Občianskeho zákonníka. Časť návrhu sťažovateľov týkajúca sa určenia neplatnosti notárskej zápisnice bola podľa tohto súdu bezzákladná, pretože sťažovatelia nemohli mať naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti notárskej zápisnice, ktorej neplatnosti sa v konaní pred súdom domáhať nemožno.

Krajská prokuratúra v Bratislave podaním z 13. marca 2006 sťažovateľom oznámila, že v konaní č. k. Kc 2010/06 rozhodla tak, že ich podnet na podanie mimoriadneho dovolania proti rozsudku z 20. apríla 2005 odložila.

Na základe vykonaného dokazovania okresný i krajský súd dospeli v uvedenom konaní k záveru, že medzi účastníkmi tohto konania vznikol zmluvný vzťah a sankcia podľa čl. III zmluvy má povahu zmluvnej pokuty, lebo je dohodnutá písomne a je určený spôsob jej určenia. Predmetná zmluva o pôžičke bola podľa súdov uzatvorená bez nátlaku a sankčný úrok bol dohodnutý vo výške 30 % mesačne.

Podľa názoru sťažovateľov bolo v tomto konaní preukázané, že sa v okamihu uzatvárania zmluvy nachádzali v tiesni. Sťažovatelia uviedli, že v prípade iných okolností, t. j. keby sa vo finančnej núdzi nenachádzali, takúto zmluvu by neuzatvorili, pretože v nej stanovený sankčný úrok vo výške 30 % mesačne je podľa nich v rozpore s dobrými mravmi. Za každý mesiac omeškania by totiž sťažovatelia na základe tejto zmluvy zaplatili takmer tretinu výšky istiny, a to je podľa nich „*zjavný hodnotový nepomer medzi výškou istiny a výškou sankcie pre prípad omeškania*“. Z týchto skutočností podľa nich vyplýva, že predmetná zmluva bola uzatvorená za nápadne nevýhodných podmienok.

V ďalšom texte sťažnosti sťažovatelia poukázali na znenie § 39 Občianskeho zákonníka a jeho výklad, pričom následne uviedli, že táto zmluva je podľa nich v rozpore s dobrými mravmi, lebo zo strany žalovanej pri jej uzatváraní nebola rešpektovaná zásada rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov, keďže pri vymedzení jednotlivých povinností vyplývajúcich z tejto zmluvy boli sťažovatelia znevýhodnení. Sťažovatelia v rámci odôvodnenia sťažnosti poukázali tiež na skutočnosť, že nemôžu byť podľa nich zaviazaní na plnenie sankčného úroku z tejto zmluvy, pretože právny poriadok Slovenskej republiky nepozná právny inštitút sankčný úrok, ako aj preto, že v zmluve dohodnutá výška sankčného úroku je podľa nich v rozpore s dobrými mravmi.

Záver súdov, že v uvedenej veci išlo o dohodnutie zmluvnej pokuty, je podľa sťažovateľov nedostatočne podložený právne relevantnými dôkazmi a mylný tiež z dôvodu nedostatočného preskúmania okolností bezprostredne súvisiacich s uzavretím predmetnej zmluvy.

Okresný i krajský súd v tejto veci podľa sťažovateľov rozhodli nesprávne a v rozpore s príslušnou zákonnou úpravou, pretože sa vôbec nezaoberali inštitútom sankčného úroku, jeho aplikáciou v tejto veci a následne jeho neplatnosťou z dôvodu rozporu s dobrými mravmi.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 22 C 95/04-35 z 13. októbra 2004 a rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 8/05-62 z 20. apríla 2005 bolo podľa sťažovateľov porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a právo podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) na konanie súdu v súlade so zákonom, ako aj čl. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 144 ods. 1 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny na konanie a rozhodovanie podľa zákona podľa § 1, 2, 3, 6 a § 153 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a podľa § 3 ods. 1, 39, 517 ods. 3, § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Krajský a okresný súd svojimi rozhodnutiami porušili právo na súdnu ochranu sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že priznali žalovanej plnenie, na základe v právnom poriadku neexistujúceho titulu, ako aj nezohľadnením zákonnej úpravy výšky úroku v ich rozhodnutiach a aj tým, že v uvedenej veci nepostupovali v súlade so zákonom.

Predmetné rozhodnutia súdov v tejto veci sú založené podľa sťažovateľov na takých skutočnostiach a dôvodoch, ktoré oni nemohli predvídať, a ani na ne spontánne vo svojich stanoviskách reagovať, a tým sa brániť. Súdny sa zaoberali iba otázkou neplatnosti zmluvy o pôžičke, čo má ďalej za následok vedenie exekúcie pre príslušenstvo pohľadávky, ktoré bolo podľa sťažovateľov priznané žalovanej v dôsledku nezákonného postupu súdov. Týmto konaním súdy porušili podľa sťažovateľov princíp kontradiktórneho prerokovania veci v „súvislosti s otázkou, ktorá nebola otázkou právnou, ale aj skutkovou a ktorú nakoniec považoval za natoľko dôležitú, že na výsledku jej posúdenia založil svoje rozhodnutie“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľa ústavný súd požiadali, aby rozhodol, že:

„Právo podnecovateľa v I. a II. rade (sťažovateľov) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky konaním a rozhodnutiami Okresného súdu Bratislava IV v Bratislave

zo dňa 13. 10. 2004 č. k. 22 C 95/04 a Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 4. 2005 č. k. 10 Co 8/05 boli porušené.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

K porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v predmetnej veci malo dôjsť rozsudkom okresného súdu č. k. 22 C 95/04-35 z 13. októbra 2004 a rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 8/05-62 z 20. apríla 2005.

II. 1. K namietanému porušeniu základného práva rozsudkom okresného súdu č. k. 22 C 95/04 z 13. októbra 2004

Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu okresného súdu ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z čl. 127 ods. 1 ústavy, v danom prípade nemá právomoc preskúmať toto rozhodnutie okresného súdu, pretože jeho postup i rozhodnutie v predmetnej veci už preskúmal na základe riadneho opravného prostriedku (odvolania) sťažovateľov krajský súd.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II. 2. K namietanému porušeniu základného práva rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 8/05-62 z 20.apríla 2005

V zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02). Jednou zo zákonných podmienok pre jej prijatie na ďalšie konanie je jej podanie v zákonom stanovenej lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľa.

Podľa zistenia ústavného súdu rozsudok okresného súdu č. k. 22 C 95/04-35 z 13. októbra 2004 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 8/05-62 z 20. apríla 2005 nadobudol právoplatnosť 8. novembra 2005.

Sťažnosť sťažovateľov z 19. apríla 2006 bola daná na poštovú prepravu 25. apríla 2006 (ústavnému súdu bola doručená 27. apríla 2006).

Sťažovatelia v predmetnej veci podali listom adresovaným Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na podnet na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd vyslovil, že mimoriadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ nemôže uplatniť osobne a s ktorým sa ako právny účinok nespája priame odstránenie opodstatnene namietnutého porušenia ústavného práva alebo slobody, nemá povahu účinného právneho prostriedku nápravy v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda takého právneho prostriedku, ktorý musí sťažovateľ vyčerpať skôr, ako sa v konaní pred ústavným súdom môže uchádzať o ochranu svojich práv podľa čl. 127 (mutatis mutandis II. ÚS 34/99).

Podanie podnetu na podanie mimoriadneho dovolania nemožno považovať za využitie účinného prostriedku nápravy v zmysle § 53 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde. Pre posúdenie otázky zachovania lehoty v zmysle § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde nie je preto rozhodujúce, kedy bolo sťažovateľovi doručené oznámenie o odložení jeho podnetu na podanie mimoriadneho dovolania (14. marec 2006), ale dátum nadobudnutia právoplatnosti napadnutého rozhodnutia krajského súdu (15. december 2005).

Sťažovatelia sa teda ochrany svojich označených práv domáhali až po uplynutí lehoty uvedenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

II. 3.

Z dôvodov uvedených v častiach II.1. a II.2. tohto uznesenia ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak ako je to uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2006